N:o 9. Redaktör och utgifvare: FRANS J. HUSS. Expedition: Klara V. Kyrkog. 21. Stockholm den 2 Maj 1887. Pris: Helt år 5 kr., halft 3 kr. Lösn:r 25 öre. Bilaga 50 öre. Annonspris 10 öre petitrad. Årg. 7.

Hector Berlioz och hans Faust-musik.

Af *H. Persius.**

Såsom Hector Berlioz' läroår kan man betrakta tiden för hans första vistelse i Paris, från 1822 till 1830. År 1830 erhöll han stora priset vid Institutet och begaf sig då såsom laureat till Italien. Inom den nämda tiden ligger fröna till tvenne mästerverk: Sinfonie fantastique och La Damnation de Faust, det en gång i Frankrike så mycket försmädade, men nu så högt uppburna verket, efter hvilket man nu med stolthet nämner Berlioz »l'auteur de la Damnation de Faust». Första utkastet till denna är komponistens »Huit scènes de Faust», och det är detta verk som vi, ur den dubbla synpunkten af dess sammanhang med den dramatiska legenden Damnation de Faust och med Sinfonie fantastique, här skola sysselsätta oss med och såmedelst lemna ett bidrag till det vigtiga kapitlet om inflytandet af Goethes Faust på Berlioz' skapareverksamhet.

Vid slutet af 1820-talet var den literära, teatraliska och musikaliska atmosferen i Paris så att säga mättad af Faust-stoff. Goethes verk hade blifvit en rik grufva, ur hvilken man riktade sig från alla håll. Det måste tjena till ämne för operor, melodramer, dramer och till och med för balletten och vaudevillen. Vi vilja endast anföra tre exempel härpå från den tiden. På hösten 1827 uppfördes på Théâtre des Nouveautés en melodram »Faust» af Théaulon och Gondelier med musik af Béaucourt. Från Berlioz' memoarer (kap XII) är bekant att han vid denna teater var engagerad som korist med månatlig lön af 50 francs. (Teatern öppnades d. 1 Mars 1827.) Berlioz' i ett bref till hans far lemnade notis att på Nouveautées uppfördes »des vaudevilles ou des morceaux tirés des partitions étrangères» eger en förträfflig illustration i Théaulons »Faust». Fétis meddelar innehållet af detta kuriösa machverk och resumerar sin kritik sålunda: Författarne hade skickligt nog förstått att göra urval af det som för framgången hos en pariserpublik var vigtigast: qu'une pièce se termine heureusement», och sålunda hade de bragt i dagen någonting som gjorde samma angenäma intryck som en saga ur »tusen och en natt». Och musiken? Med undantag af en kör, en ballad och några helt obetydliga stycken, som Béaucourt (teaterns kapellmästare) sjelf komponerat, var resten tagen ur åtskilliga franska och tyska operor: ur »Euryanthe» (overturen), »Friskytten» (bönen) »Joseph» (en kör), deremellan den af Spontini till Salieris »Danaiderna» komponerade bacchanal och stycken af Hérold (aria ur »Rosières») och Boïeldieu (trio ur »Chaperon rouge»). I sanning en pasticcio, såsom Fétis uttrycker sig.

Från år 1828 behöfver man blott anteckna den fast otroliga Faustframställningen på Théâtre de la porte S:t Martin. Den famösa bilagan till Goethes bref till Zelter af 6 Jan. 1829 meddelar närmare beskrifning på detta »Drama efter Goethe», *alias* storartade spektakelstycke med mer än 20 briljanta dekorationer, såsom t. ex. schavotten för Margaretas afrättning eller Mephistos uppenbarelse på en väldig piedestal af odjur och ormar, från hvilken han utslungar sin förbannelse öfver den framför Mariabilden knäböjande Margareta; att Martha och Mephisto dansa en yrande cancan, att Margareta undergår tortyr o. s. v. gifver i alla fall ett märkvärdigt vittnesbörd om »hur långt upplysningen i Frankrikes hufvudstad stigit» (Zelter). »Det gudlösa plågodramat» upplefde för öfrigt i Mars 1829 en ny upplaga på Théâtre de la Gaité; här framträdde vår enchanteur maladroit såsom »Cousin de Faust», åter ett stort paradfeeri.

Från år 1829 har man den första notisen om den mera bekanta operan »Faust» af M:lle Bertin, dotter till redaktören af Débats: i December utfördes stycken ur denna i privatkretsar; tonsättarinnan sjelf sjöng Faust — hans parti var nämligen skrifvet för kontraalt.

Dessa exempel intyga tillräckligt hvad den franske diktaren Gérard de Nerval säger i företalet till sin Faustöfversättning: »Faust går så småningom öfver alla teatrar i Paris; och om teatrarne af Goethes dikt också endast taga hvad som för dramatisk eller rättare teatralisk effekt är dem bäst passande, så uppväckes dock af hvad man å dem får se hos många en önskan att sjelf lära känna den tyske diktarens mästerverk.» Man hade här förut två öfversättningar, en af Saint-Aulaire, som dock utelemnat de svårare ställena, och en af A. Stapfer, hvilken trognare öfversatt allt både hvad han förstod och icke förstod. Båda voro dock såsom delar af dyra och omfångsrika samlingar svåra att åtkomma. Det var derför en lycklig tanke af Gérard 1828 att utgifva en beqväm Faustöfversättning. Denna är det berömda arbete af den unge författaren, hvilket prisades af »demi-dieu de Weimar», med de orden: »Je ne me suis jamais mieux compris qu'en vous lisant.» Att detta ej endast var en artig fras af Goethe kan man se af yttrandet till Eckermann: »På tyska vill jag ej vidare läsa 'Faust', men i denna franska öfversättning finner jag allt ungdomsfriskt, nytt och själfullt.» Hvilket intryck detta verk vid dess framträdande gjorde på unga sinnen märka vi hos den tjugufemårige Berlioz. — »Jag måste» — skrifver han i memoarerna kap. XXVI — »betrakta såsom en af de anmärkningsvärdaste händelserna i mitt lif första läsningen af Goethes 'Faust' i den Gérard'ska öfversättningen och meddela hvilket ovanligt djupt intryck detta verk gjort på mig. Från de första scenerna kände jag mig förtrollad af denna underbara dikt, och nu kunde jag ej mera skilja mig från densamma; utan rast läste jag 'Faust', vid bordet, på teatern, under mina promenader, alltid och öfverallt.» — Och här talar Berlioz bokstafligen sant: den Gérard'ska »Faust» är en liten bok i minsta fickformat och likväl med vackert och tydligt tryck, 317 sidor och prydd med en plansch, framställande Faust

* Ur Allgemeine Musikzeitung.

i sitt arbetsrum i det ögonblick då han undertecknar kontraktet med Mephistopheles. Äfven på den tre veckors rekreationsresa, som han efter den ansträngande täflan om kompositionspriset i slutet af 1828 anträdde till sitt hem i la Côte-Saint-André, tog han »Faust» med. Dit inbjöd han sin intime vän Humbert Ferrand: »Hamlet» och »Faust» skola vi läsa tillsammans i Shakespeare och Goethe! — de tysta, med mina hjerteqval förtrogna, »les explicateurs de ma vie». — Från den fanatiska hängifvenheten för de stora verk, som skapats af Shakespeare, Goethe, Byron, Lamartine och Victor Hugo likasom af Gluck, Spontini, Weber och Beethoven, hans med sydländsk glöd afgudade mästare, kan mycket som förefaller besynnerligt hos Berlioz finna sin förklaring; äfven det bizarra i hans väsen, synnerligast under hans »Sturm- und Drangperiod» på tjugutalet, låter förklara sig ur hans egendomliga sjelf-identificering med personerna i hans älsklingsdikter: »il est René, Werther, Faust, Harold, Manfred, Obermann, Rolla», säger Hippeau så träffande, »il souffre de la grande maladie du siècle». Dubbelt längtade då B. efter sin vän, ty han stod så ensam, ingen förstod honom i hans Goethe-Shakespear-entusiasm; man fann bizarrt hvad man icke förstod, — och hur skulle »man» också ha kunnat fatta »cette rage de génie». »Le soleil les aveugle», utropar Berlioz. I sin biografiska skizz för Petersburg-tidningarna (1847) skrifver han: »La Damnation de Faust est dû tout entier à l'inspiration allemande», och hans biograf Hippeau yttrar träffande om Goethes inflytande på honom: C'est chez Goethe qu'il a appris pour la première fois la grande poesie, la science profonde des hommes et des choses, de l'être et du devenir, de la nature et de l'humanité, la haute speculation philosophique.»

Slutligen må erinras att året 1828 var den första tiden för hans lidelsefulla kärlek till miss Smithson. Berlioz' själstillstånd under denna tid är af Hippeau mästerligt skildradt. Den högsta glädje, den djupaste sorg och förtviflan vexlade hos honom med hastig öfvergång, den allra obetydligaste omständighet åstadkom verkliga stormar i detta sensibla nervsystem. Under ett sådant tillstånd måste Goethes verk särdeles kraftigt och djupt ha verkat på den unge musikern, och huru skaffa utbrott för alla dessa tankar och känslor på annat sätt än genom tonskapelse?

Gérards öfversättning är till större delen affattad i obunden form, endast sångerna och hvad som annars kunde tänkas som sjunget, i bunden stil — åtminstone så i första upplagan (1828). Dessa ställen, hvilka, helst som de hvar för sig visa en egendomlig kolorit, lemnade tillfällen att i mindre omfång göra utkast till en rad karakteristiska bilder, gåfvo först genljud hos Berlioz: »Jag kunde ej motstå frestelsen att sätta dem i musik», skrifver han i sina memoarer. Med stor raskhet under det omedelbara intrycket af dikten utskrefvos dessa scener. Företrädesvis tyckes Berlioz ha arbetat derpå under den nämda förströelseresan i Sept. 1828; så är den berömda balladen om konungen i Thule, »en style gothique», tillkommen i resvagnen på vägen till Grenoble d. 14 Sept. Äfven utarbetningen och instrumenteringen måtte ha följt strax derpå. Berlioz sökte då i en feberaktig verksamhet en afledare för sin allt mer växande lidelse. Miss Smithsons afresa till Bordeaux vid slutet af Oktober gjorde honom sjuk och dag efter dag håglös för allt arbete. Slutligen ryckte han upp sig, öfvertog sina funktioner såsom premier commissaire de la Société du Gymnase-Lyrique, begynte ett oratorium för kör och orkester samt fulländade derjemte under året 1828 partituret till de åtta scenerna, ehuru verket hade antagit större omfång än det ursprungligen afsedda. Knappt var partituret färdigt förr än Berlioz lät, utan att förut ha fått höra en enda not deraf, gravera det på sin egen bekostnad — hans opus 1. Med otålighet väntade han redan i Februari på sitt verk, men först d. 9 April kunde han sända ett exemplar till Ferrand. Och det vill ej säga så litet att Berlioz med sin alltid och då isynnerhet knappa penningetillgång kunde utgifva detta efter Goethes utsago »mycket vackert graverade partitur». Men den modige komponisten erhöll en oförväntad hjelp; redan d. 3 Juni kunde han berätta för Ferrand, till hvilken han vändt sig för erhållande af 100 francs till betalning af trycket: »*J'ai payé ce que je devais à l'imprimeur, une élève m'étant survenue.*» *Huit Scènes de Faust, tragédie de Goethe, traduites par Gérard, composées par Hector Berlioz. Op. 1. Grande partition. Prix 30 Frcs. Chez M. Schlesinger, Paris rue Richelieu n. 97.* Verket var tillegnadt hans höge gynnare, Vicomte Sostènes de Larochefoucault, *surindentant des Beaux Arts.*

Några ord om musiken i allmänhet.

Som de mörka skuggorna i en tafla tjena att ge de mera framstående partierna en klarare relief, så är äfven i musiken det sinnligas bestämmelse att genom sin motsats gifva det andliga momentet dess belysning och öfvervägande betydelse. Der det sinnliga elementet blir mål och icke medel, der är tonernas sköna konst i vanhelgd. Ur detta missförhållande har i en senare tid uppstått en företeelse, — hvilkens intentioner äro af det syfte och den beskaffenhet, att de utöfva ett högst skadligt och förderfligt inflytande på smaken för god och gedigen musik: — *det är den frivola operetten.* Sorgligt nog eger den en mer än tacksam jordmån i en tidsanda, hvars s. k. skönhetsliteratur, under skenet af att göra sig till det sannas och ädlas tolk, i sjelfva verket endast ockrar på en osedlig och förslappad moral. Allt heligt drages af den ner i smutsen samt i och med detsamma allt högre och ädlare känslolif. All känslighet är för densamma icke annat än sentimentalitet och synonym med »fina nerver». Derför är ock nämda musikart ett värdigt organ för den anda, hvars halt är af det slag, att det förbränner hjertats rena värme och sålunda verkligen endast blifver ett irriterande, ett stimulerande medel för nervsystemet. Det är ett upprörande faktum för hvarje musikvän, konstnär eller dilettant, som älskar och aktar högt den sanna konsten, att se hvilken terräng denna operettmusik vinner på teatrarne, kaféerna och i form af klaverutdrag på pianot i månget bildadt hem, under det man der saknar en Mendelssohns, en Schumanns, en Johan Svendsens eller en Edvard Griegs värdefulla sång- och pianoliteratur.

En annan omständighet, som äfven inverkar menligt på god musiks popularitet, är den ensidighet, hvarmed en praktisk auktoritet vill förfäkta sitt ideal och dess efterföljd såsom det enda rätta, fördömande allt annat, dervid i sin ifver förglömmande, att allt menskligt är och förblir bristfälligt och ofullständigt. Det sköna är icke hänvisadt till en enda bestämd riktning, musiken allra minst, hvilkens mångfald är för stor för att i hela sin universalitet kunna koncentreras hos *en* ande. Det är mer än menskligt. Ingen af dessa tonkonstens mest mångsidiga reformatorer förmådde ju, från Palestrina, Gluck, Mozart, Haydn, Beethoven ända till Richard Wagner, att samla de spridda momenten till en konstnärlig totalbild af ideal fullkomlighet. Den ene af dessa koryféer lade alltid något nytt till det gamla, som den förre icke hade upptäckt, emedan tonkonsten, såväl som alla andra företeelser, i hufvudsak äfven är underkastad utvecklingens lagar. Allt hvad som sålunda är estetiskt sannt och skönt samt bär snillets pregel, är erkännans- och beundransvärdt, om ock uttrycket för detsamma är olika. Den som derför dyrkar musiken för dess egen skull, kan icke undgå att känna sig djupt berörd af det sköna t. ex. i Mozarts hymn »Ave verum corpus», Mendelssohns »Lieder ohne Worte» eller Edvard Griegs A-moll-konsert, ehuru dessa tonalster hvart för sig representera de skarpaste motsatser, såväl till form som sinnesart, och om äfven uttrycket i den ena eller andra af dessa kompositioner mer eller mindre öfverensstämmer med hans individualitet. Det ensidiga nitet alstrar ofta orättvisa och småsinne, hvarvid mången gång principer få umgälla hvad som egentligen varit dikteradt af personlighet, vare sig det nu gäller beifrandet af klassicitet eller det modernas företräden. Det gamlas värde är ju ett obestridligt faktum, och »den som trampar sin framtid under fötterna, är ej lieller någon framtid värd», säger Paul Heyse, och lika visst som detta är sannt, är äfven den ensidighet klandervärd, som förnekar

det nyas förtjenster. Den musikaliskt obildade allmänheten, som hos auktoriteten söker ledning för sin musikaliska instinkt, smittas af dessa ortodoxa idéer, och dels af pietet för fackkunskapens domslut eller ock dels af en fördomsfull och lättrörd oppositionsandas benägenhet att göra sin åsigt gällande utan närmare öfvervägande af dess befogenhet, gör sig derför denna allmänhet icke ens besvär med att taga kännedom om den musik, som sålunda blifvit föremål för dess ovilja. Det händer derför af nämda skäl, att man t. ex. kan få höra personer på det skarpaste klandra Richard Wagners musik utan att kanske ens hafva hört en enda ton af denne mästare. Sålunda blir musiken i många fall endast en modesak i stället för ett själens och hjertats innerliga behof, till stort men för en gedigen och vördnadsfull tonliteratur. Dessa och andra förlamande band vore i hög grad att beklaga, om man icke hade den lugnande vissheten, att k ä n s l a n s a d e l, Guds eget ursprung, ger allt förr eller senare den rätt, det erkännande, som tillkommer musiken i dess naturliga, dess verkliga och sanna värde. Med en bättre tidsanda skall ock säkert framgå ett mera allmänt, ädlare och renare känslolif, och med detta skall äfven säkert försvinna de fördomar och omoraliska tendenser, hvilka vanhelga och oskära tonkonstens höga syfte att vara till uppbyggelse och vederqvickelse för anda och sinne. Måtte isynnerhet dessa lyckligt lottade, hvilka en välvillig natur förlänat snillets gåfva, verka för detta mål. Författaren af dessa rader kan endast skänka det sin obetydliga och anspråkslösa sträfvan, om ock ej mindre än någon annan den djupaste och varmaste hängifvenhet. *Gösta Geijer.*

FÖLJETONG.

En uppgående stjerna.

Af *Eugen Simson.*

Haydns »Skapelsen» uppfördes första gången i Wien den 19 Mars 1799. Bifallsstormen och de otaliga hyllningarna af den talrika publiken ville aldrig taga slut. Pappa Haydn sjelf, redan en man om 67 år, den menniskovänlige, blygsamme mannen, skulle vid konsertens slut i all välmening ha blifvit utröttad till döds af alla ovationer om icke en vänlig hand skyddat honom och bragt honom i säkerhet. På en bakväg förde man honom till hans vagn. Men äfven omkring denna hade en stor menniskomassa församlat sig, genom hvilken Josef Haydn måste tränga sig fram. Efter att ha tagit några steg på gatan stannade han ofrivilligt, ty en häftig snyftning jemte ljudet af en grälande fruntimmersröst nådde hans öra. Vid skenet af lyktan såg han ansigtet af en ännu helt ung flicka, hvilket ur ramen af en mörk pelskappa vände sig emot honom. Hennes kinder voro öfvergjutna af tårar, vid de mörka ögonhåren hängde skimrande droppar, de friska läpparne skälfde af gråten och bröstet arbetade under krampaktiga snyftningar.

»Hvad felas dig, mitt barn?» frågade pappa Haydn med sin milda stämma.

»Ack, mamma säger att jag aldrig skall kunna lära mig så mycket att jag kan sjunga något och vill hellre skicka mig till en dansmästare än till en sånglärare. Men jag vill intet dansa. Sjunga vill jag till dess jag kan lära mig sjunga sådana arior som dem jag nyss hört.»

Dessa ord framstammades med en besynnerlig blandning af tyska, franska och italienska.

»Har du röst då?» frågade vidare »Skapelsens» mästare.

»Ja, jag tror det!»

»Nå, så bed din mor att hon för dig till mig i morgon förmiddag, så att jag kan få pröfva det.»

»Förstår ni er då på musik?» frågade nu den storväxta frun, misstroget blickande ned på honom.

»Jag hoppas det!» svarade han leende, men det är en lång väg till min villa i Leopoldstadt — om ni kanske bo här i närheten — —.»

»Hvem skola vi då fråga efter?»

»Efter Josef Haydn.»

— Ett skri, och fader Haydn kände två unga läppar tryckas mot hans hand med lidelsefull innerlighet.

»O, hvilken lycka!» utropade flickan. »Ni är då den som gjort denna den skönaste musik, som jag någonsin hört! Nu blir allt godt! Vi skola komma, om ni än bodde vid verldens ände.»

Ett solsken af den innerligaste glädje förklarade plötsligen det unga anletet, som om en Rubens' pensel med ett streck förvandlat det gråtande barnet till ett leende. Det var verkligen en liten förtjusande entusiast, som kommit i hans väg. Hon såg också ej vidare så barnslig ut, och han kände sig smått generad öfver att han kallat henne för »du».

»Hur heter ni?» frågade han henne nu.

»Anna Milder.»

»Vi se hvarandra åter således!»

Josef Haydn bugade sig för de båda fruntimren och steg i vagnen.

* * *

Dagen derpå finna vi verkligen modern och dottern hos Haydn. Hans mest omtyckte lärjunge, den unge Neukomm, sitter vid klaveret och Anna Milder står bredvid honom för att sjunga en enkel skala. I sin länstol sitter pappa Haydn tillbakalutad och lyssnande med spänd uppmärksamhet till sången. Då hon slutat, reste han sig upp och lade med en viss högtidlighet sin hand på den unga flickans axel, sägande:

»Mitt barn, ni har en stämma som ett helt hus. Det vore en synd emot konstens gudomlighet om edra föräldrar skulle hindra att *ni* utbildade er till sångerska. Jag tänker att min käre unge vän Neukomm gerna antager er till lärjunge, och ni skall under en sådan ledning snart sjunga de der ariorna, som gjort er så mycken glädje, och dermed sedan förnöja mitt gamla hjerta. — Alltså, modigt till verket!»

Anna Milder blef nu verkligen Neukomms elev. — Hon var dotter af en konditor * samt född och uppfödd i Konstantinopel; efter föräldrarnes flyttning till Wien måste hon studera tyska språket, men detta blef henne att börja med ett ganska svårt studium. Endast hennes brinnande begär att blifva sångerska gaf henne mod att underkasta sig detta plågsamma arbete.

Neukomm uppmuntrade henne på allt sätt, var på en gång den tålmodigaste och strängaste lärare, understödde henne i hennes språkstudier och upplyfte så småningom i dagen den gyllne skatten af en stämma, hvartill verlden sällan hört maken. Tre år räckte denna undervisning, och under denna tid vårdade den trogne mästaren sin unga elev såsom sin bästa klenod; ingen fick höra henne ända till dess han en dag sade till henne:

»Vi skola gå till Josef Haydn och inför honom och några af hans vänner aflägga prof på hvad vi lärt. Var nu modig, kära Anna, ty på denna examen beror mycket! Jag tänker teaterdirektör Schikaneder är med bland åhörarne; han har i första rummet er framtid i sina händer . . . Om ni sjunger så som ni nu har sjungit hos mig, så skall ni vinna honom för er; alltså lugn och tapper!»

Hon darrade ändå den unga eleven när hon på aftonen samma dag tillsammans med modren och sin lärare inträdde i musikrummet hos sin ryktbare beskyddare. En liten krets af Haydns manliga vänner väntade här på henne.

»Hvar är Schikaneder?» hviskade hon ångestfull till sin lärare.

»Jag ser honom inte här.»

»Gud ske lof!» tänkte Anna och lättade sitt bröst med ett djupt andetag.

Hur hade hon ej vuxit under dessa tre år, den lilla entusiasten, hur präktig var ej hela gestalten, hur ädelt och uttrycksfullt hennes hufvud, hur förtjusande halsens och skuldrornas linier! Pappa Haydn betraktade henne helt förvånad. Den enkla, hvita klädningen räckte ända ned till fötterna och efter den tidens mode voro den stolta halsen och de undersköna axlarna och armarna bara. Omkring det efter grekiskt mönster uppfästa håret slöt sig ett blått band, alla hennes rörelser voro fulla af ädelt behag; »Skapelsens» komponist hade svårt för att igenkänna sin skyddsling. Modren, som hade styrt ut sig i en toalett, som syntes vara anlagd på effekt, råkade genast i dåligt lynne, då man på hennes upprepade, otaliga frågor alltjemt gaf till svar, att den mäktige beherskaren öfver Theater an der Wien *icke* var närvarande.

Man tog ändtligen plats. Med spänd väntan riktade alla sina blickar på den unga sångerskan, som nu följde sin lärmästare till klaveret. Ingen märkte sålunda inträdandet af en vårdslöst klädd man med hög tupé och nedskrynkladt

---

* Enligt andra af en österrikisk kurir.

bröstkrås, och som nu helt obesväradt slog sig ned på en ledig stol alldeles bredvid den der fru Milder satt och paraderade. Anna gjorde en bugning för den lilla publiken, tydligen litet rädd, drog ett djupt andetag och vände sig om för att börja Zingarellis berömda aria »ombra adorata aspetta» ur »Romeo och Julia». Under ritornellen tilldrog det sig att hennes mor helt uppbragt vände sig till mannen i det väldiga kråset och sade:

»Min vän, gå han in i rummet bredvid; hans herre vill nog inte att han skymmer utsigten åt sångerskan för hans gäster».

»Nå, hennes skicklighet har man då inte fått beundra så mycket ännu», ljöd svaret, »och är det lika litet bevändt med rösten, så torde platsen i rummet här bredvid vara den bästa!»

Efter att ha sagt detta försvann han bakom det mörka förhänge som skilde musikrummet från Haydns arbetskabinett.

»En sådan oförskämd betjent!» återtog frun förtörnad i det hon vände sig till sin andra granne.

»Menar ni den herrn som nu gick bort, madame?»

»Ja, hvem annars?»

»Det var teaterdirektör Schikaneder.»

Det var väl att stolen hade ryggstöd, annars skulle fru Milder otvifvelaktigt ha fallit baklänges af stolen; nu föll hennes hufvud tungt emot ryggstödet. Som ett åskslag dånade det fruktansvärda namnet i hennes öron! Hvilket olycksöde! Allt var förloradt, om också hennes dotter sjöng som en engel. Hon skulle vilja ha gömt sig i jordens innandöme. Hennes hjerta sjöd af harm emot henne sjelf, emot Haydn, emot hennes granne, emot dottern och framför allt emot teaterdirektören sjelf. Hvarför såg han också ut som en teatertjenare och inte som en teaterkung! Hon hörde ingenting af hvad dottern sjöng, visste inte att den präktiga rösten lik en bred guldström flöt genom rummen, såg ingenting af den förvåning och glada öfverraskning som målade sig i allas ansigten och märkte ej pappa Haydns leende; hon kom först till besinning när hon förnam en blandning af röster från de män som nu omringade dottern, och förstod att Anna firat sin första triumf. Men hvad förmådde alla dessa, som nu stodo omkring den unga sångerskan och utgjöto sig i berömmande ord; en enda nick af Schikaneder uppvägde dem alla!

Med en blick af häpnad skådade hon förstulet in bakom det mörka förhänget; ack, han rörde sig ej: teaterdirektören hade ingenting hört och hon sjelf var skuld dertill.

»Hvar är Schikaneder?» frågade Neukomm. »Han har gett mig sitt ord på att han skulle komma hit!»

Den unga flickans stora och strålande ögon fördunklades plötsligen och tycktes bekymradt upprepa frågan.

»Han stod att börja med der borta vid förhänget», sade Haydn; »kanske han har blifvit bortkallad, eller sitter han i mitt arbetsrum. Vi skola se efter.»

Man inträdde i rummet bredvid, Anna blek och dröjande. Hvad betydde detta hastiga försvinnande? Hade hon misshagat honom? Ingen syntes till, men på Haydns skrifbord låg ett papper, på hvilket med blyerts voro skrifna följande ord, hvilka Haydn uppläste högt:

»Vi vilja försöka med sångerskan. Hon kan om åtta dagar få uppträda som Juno i Süssmeyers 'Arkadiens spegel'. Hennes debut blir afgörande. Kanske kan hon användas för Iphigenia och dylika stolta qvinnor. — Vi få se. — En annan gång, min kärę vän Haydn, bör ni emellertid se till att inte edra gäster kasta hvarann på dörren. *Schikaneder.*»

Anna kastade en blick på sin mor och gaf till ett rop; fru Milder stödde sig emot väggen, färdig att falla i vanmakt af vrede och blygsel. Så fick man då ändtligen lösning på gåtan.

* * *

Åtta dagar derefter uppträdde verkligen Anna som Juno. Förmiddagen efter första uppträdandet lemnade den unga sångerskan sin första audiens; men ännu med jungfrulig skygghet, ännu icke med hållning af en primadonna assoluta, i hela sin förtrollande ungdomsfriskhet gick hon emot den inträdande teaterdirektören Schikaneder, hvilken ej mera uppträdde som tyrann, utan som slaf. I den sorgfälligaste toalett, med otadligt krås, med den beundransvärdaste tupé och de prydligaste sidolockar samt med en stor blombukett i handen kysste han artigt, såsom den elegantaste gamle kavaljer och ungkarl man kan tänka sig, de sköna händer som öfverlemnat sig åt honom, och gaf sin fullaste högaktning och ärebetygelse för hennes lyckliga debut ett uttryck i nedanstående verser:

Jag hör dig än — ett haf af harmonier
Min glädjedruckna själ i vågsvall bringar,
Din stämma ljuf som näktergalens klingar,
Som englaskarors sköna symfonier;

Jag ser dig än — din anblick mig berusar —
Oemotståndlig, allt din makt betvingar —
Ur form så skön mer skön din själ sig svingar
Mot höjden upp och med sin strålglans tjusar.

En trolldomsande i din tjenst sig stälde,
Som hvarje hjerta till din hyllning tvungit;
Att komma ses och segra — är din lag!
Ty allt hvad skönt som ur din sång framqvälde,
Och allt det ljufva som din stämma sjungit
Står tecknadt lefvande i dina drag!

* * *

Det faller af sig sjelft att Anna Milder från denna stund tillhörde scenen. Hon öfverflyttade sedan till hofoperan i Wien och blef genom sin kolossala röst en mycket uppburen sångerska. För henne skref Cherubini sin Faniska och Beethoven sin Fidelio. Hon blef 1810 gift med den rike juveleraren Hauptman och firade sina största triumfer i Berlin 1816—29. Hon företog äfven flere konstresor och gästade vid andra större teatrar, samt afled år 1838 i Berlin.

Bref från Norrköping.

Musikaliska sällskapet i Norrköping uppförde lördagsafton d. 23 April i S:t Olai kyrka härstädes Vennerbergs oratorium »Jesu födelse». Det var en stor uppgift, Musikaliska sällskapet härmed sökte lösa, en uppgift, hvarpå detsamma nedlagt stor möda, ej allenast att anskaffa skickliga biträden, utan ock att inöfva det hela. För uppgiftens lösande hade man ej allenast anlitat alla samhällets musikaliska krafter, så väl i vokalt som instrumentalt hänseende, utan också för orkesterns förstärkande framstående musici från grannstaden Linköping, hvarjemte man som biträden i solopartierna, som sopran engagerat den för sin musikaliska talang för norrköpingspubliken så väl kända och högt uppburna fröken Sofie Lindegrén, elev vid konservatoriet i hufvudstaden, äfvensom såsom bas — herr Almroth, folkskollärare från Linköpingstrakten, en amatör begåfvad med en mjuk, fyllig och vacker bas. Öfriga solopartier sköttes af medlemmar inom sällskapet och leddes detta, orkesterafdelningen inberäknad (30 kapellister), uppgående ända till 130 personer, af sällskapets musikdirigent herr Edvard Düring.

* * *

Hvad återgifvandet vidkommer gick det hela på ett förtjenstfullt sätt. Fröken Sofie Lindegrén, hvars prestationer onekligen voro konsertens glanspunkter, utförde sitt parti med varm känsla, god uppfattning och musikalisk smak. Ängelens aria i 1:a afdelningen, der hon om Julnatten tillropar herdarne: »Varen icke förfärade, si jag bådar eder stor fröjd!» återgaf hon på ett sätt, som verkade att denna aria, onekligen oratoriets skönaste perla, på ett gripande och hänförande sätt gjorde sig gällande.

Den sköna melodien, uppburen af en skön stämma och stödd på den originela och mästerliga instrumenteringen af flöjternas sång, stränginstrumenternas pizzicato och harpans flytande och flygande arpeggiosatser, blef på detta sätt ännu skönare och gjorde på åhörarne ett oemotståndligt intagande intryck.

Vidare bör ihågkommas herr Almroths basaria i 2:a afdelningen, i Simons lofsång: »Herre, nu låter du din tjenare fara i frid», en aria af stor skönhet, hvari också röstens mjukhet, fyllighet och klang gjorde sig väl gällande. Sången skulle dock säkert gjort ett ännu djupare intryck på åhörarne, om sångarens föredrag med större kraft framträdt. Men dervid bör man besinna att det ej alltid är så lätt för en amatör att öfvervinna sin rädsla samt, ovan som han är, starkt forcera rösten, något som, då man skall fylla en stor kyrka, ofta är af nöden. De öfriga solopartierna gåfvos af trenne medlemmar inom sällskapet och detta på ett särdeles förtjenstfullt sätt.

Körerna klingade i allmänhet väl och gåfvos med god sammanhållning, deri för-

träffligt understödda af orkestern. På ett framstående sätt utfördes 1:a afdelningens sista kör Allegro Pomposo med orden »Fröjden eder I himlar». Det var i dessa toner både jubel och fröjd. Äfven den i sista afdelningen förekommande kören af de heliga i Tempo di Marcia med orden: »För honom skola buga de, som i öknen äro» utfördes väl. Den segervisshet och segerkraft, som ligger i dessa toner, gjorde sig här väl gällande. Slutligen må framhållas de Heliges kör: »Min själ längtar och trängtar efter Herrens gårdar», der i Adagiosatsen sjelfva själens djupa och innerliga längtan till det eviga i toner gifver sig ett gripande uttryck, något som vid utförandet här också kom till sin fulla rätt.

Den kör, som deremot alls icke slog an, var den i 2:a afdelningen förekommande i fugastil hållna manskören af de skriftlärde med orden: »I Betlehem i Judiska landet».

Kören, som är mycket lång, hvilar på ett mycket enformigt, hela kören genomgående motiv, hvars behandling för den i tonkonstens teori rätt invigde torde erbjuda mycket af intresse, men som deremot på den oinvigde verkar mycket tröttande. Svår, som kören också är, ställer den mycket stora fordringar på de utförande, fordringar, som här alls ej uppfyldes, då utförandet stördes ej allenast af svåra slitningar och ojemnheter, utan hvad värre var af märkbara detoneringar.

Bland de utförda koralerna må här påpekas koralen: »Mitt hjärta! Si ho lades du i krubban ned?» Den är behandlad på det sätt, som fordom ofta brukades vid koralernas utförande, i det melodien eller cantus firmus, som det här kallas, oberoende af sopran och alt, är lagd för den höga mansrösten, så att tenorstämmans långdragna fasta toner sekunderas af sopran och alt i rhytmiska satser.

Det är deraf, som ju också den höga mansrösten fått namnet tenor, i det den utför den stämma, hvari cantus firmus, eller de fast bestämda, långa, uthållande tonerna förekomma.

* * *

En anmärkning mot återgifvandet af musikverket må här framhållas, den nemligen, att detsamma dels ej återgafs i sin helhet, dels också något ändrades i afseende på körernas följd. Så uteslöts i första afdelningen ej allenast kören N:o 7, utan ock den vackra qvartetten: »O, huru ljufliga äro på bergen budbärarnes fötter, som frid förkunna!» Hvarför densamma skulle uteslutas är svårt att fatta, då utförandet deraf ej erbjuder nämnbara svårigheter, men densamma deremot genom sin melodiska skönhet bör vara de utförande till stor uppmuntran. Vidare voro i andra afdelningen de tre vise männens trio, en trio, som skall utföras af tre basar, samt Herodes parti alldeles uteslutna, äfvensom de hvarje afdelning afslutande effektfulla responsorierna, och slutligen egde en omkastning af körer rum, så att kören: »Min själ längtar och trängtar efter Herren», som finnes i andra afdelningens midt, användes som slutkör.

Det kan vara fråga, om man har rätt, då man uppför ett musikverk, att efter behag göra uteslutningar och omkastningar deruti och om ej musikverket dervidlag nödvändigt måste lida. Musikverket, som hvarje annat konstverk, är att betrakta som en organisk enhet, som ej utan att taga skada låter stympa sig och hvars följdrigtighet lider ifall omkastningar deri ega rum.

Det säkra är, att ett åtgörande af sådan art åtminstone ej vittnar om det som kompositören med fog kan fordra af de återgifvande: pietet för konstverket.

* * *

Detta oratorium, af Stockholms musikaliska konstförening prisbelönt, skrefs af kompositören i början af 1860-talet. Det sönderfaller i tvenne afdelningar, hvarje bestående af 18 nummer — arior, körer, koraler, recitativ och tänkes handlingen härvid representerad af profeter, evangelister, engelen, aposteln, Simeon, Herodes, de vise männen, de skriftlärda, de heliga och församlingen. Textorden, som här användas, är den heliga skrifts ord, sådana de vid berättelsen om Jesu födelse återfinnas hos evangelisterna Matteus och Lukas. Liksom Händel, då han skref sin Messias, ej ville veta af annan text än skriftordet, så äfven här.

Visserligen kan detta tonverk i musikaliskt värde ej jemföras med hvad i denna väg är skrifvet af tonkonstens store mästare, men detta hindrar ej att detsamma, då det eger flera ställen af verklig och oförgänglig skönhet, är ett mycket framstående konstverk.

Dessutom eger detsamma i nationelt hänseende ett alldeles särskildt intresse, såsom det enda svenska musikverk i denna stil, som hos oss kommit till utförande. * Oratoriet har uppförts en gång förut på 70-talet i Upsala under direktör Ivar Hedenblads anförande. Arbetet saknade då ännu orkesterackompagnement och måste således utföras endast beledsagadt af piano — en ofördelaktig omständighet, då genom frånvaro af orkestern hvarken verkets särskilda skönheter kunde fullständigt framhållas eller det hela som fullständig tonskapelse i allt göra sig gällande. Nu deremot, då verket fullständigats med orkesterackompagnement, bortfalla dessa hinder för dess värdiga framträdande.

Det är Norrköpings musikaliska sällskap, som äran tillkommer att vara den första musikförening, som i denna fullständiga form bringat verket till utförande. Sällskapet har också, om man undantager dess bristande pietet i afseende på uteslutningarne och ordningsföljden samt det omnämda utförandet af en af körerna all heder af verkets utförande. Allmänhetens uppmuntran af företaget visade sig också genom lifliga besök. Ej allenast konserten i S:t Olai kyrka i Norrköping var talrikt besök (minst 1,200 personer), äfven konserten i S:t Lars kyrka i Linköping, der oratoriet följande dag, söndagen d. 24 April, af sällskapet återuppfördes, var nästan lika talrikt besökt (minst 1,000 personer). *W. B.*

* Stenhammar har skrifvit oratoriet »David och Saul», hvilket veterligt dock ännu ej kommit till utförande.

Från Scenen och Konsertsalen.

April.

Stora Teatern.

16. *Musikal. dramat. soaré* till förmån för artisternas och literatörernas pensionskassa.
17. Wagner: *Mästersångarne i Nürnberg.*
18, 22, 29. Nicolai: *Muntra Fruarna i Windsor* (fru Ström, fru Page, Anna Page: fru Edling, frkn. Almati och Karlsohn; Falstaff, Ström, Page, Fenton, Spinker, d:r Cajus: hrr Janzon, Forstén, Strömberg, Strandberg, Dahlgren, Ohlsson).
19. Weber: *Oberon* (Rezia: fru Östberg).
21. » *Friskytten.*
23. Gounod: *Romeo och Julia.*
24. Rossini: *Wilhelm Tell* (Mathilda: frk. Klemming, 1:a debut).
25. Mozart: *Figaros bröllop.* — Ballett.
27. Meyerbeer: *Afrikanskan* (Selika, Inez, Anna: frk. Almati, fruar Edling, W. Strandberg; Vasco di Gama, Nelusko, Don Pedro, Don Diego, Storinqvisitorn, Don Alvar, Brahmas öfversteprest: hrr Sellman, Söderman, Strömberg, Nygren, Sellergren, Rundberg, Lundqvist).
28. Thomas: *Mignon* (Mignon, Philine: frkn. Vend. Andersson, Karlsohn).
30. Adam: *Konung för en dag.*

Nya Teatern.

16, 22. Strauss: *Läderlappen* (v. Eisenstein: hr Warberg).
23. » » 2:a akten, *konsertafdelning:* 1:a återuppträdandet af violinisten Tivadar Nachez, sång af frk. Clara Skytt.
24, 26, 27. Offenbach: *Frihetsbröderna.*

Södra Teatern.

20. Millöcker: *Gasparone* (40:de ggn).
23, 25. Hervé: *Lilla Helgonet* (Denise de Flavigny: fru Stefanie Hedén, 1:a debut).

Vasa-Teatern.

17. Fru Eugenie af Geijerstams *Musik.-dram. Matiné.*
20, 24. Audran: »*Vore jag karl!*»
24. *Musik.-dramat. Matiné.* Bitr. frk. Almati, hrr Lundqvist, Bentzon-Gyllich m. fl.
28. Tivadar Nachez' soaré m. bitr. af frk. Clara Skytt och hr Hj. Meissner.
29. Rossini: *Barberaren i Sevilla* (Rosina, Figaro: fru Högfelt-Åberg, hr Bentzon-Gyllich).

Berns' Salong.

24. Orfei Drängars Matiné under ledn. af Dir. Musices Hedenblad med bitr. af fru Julie Montgomery, hr Lejdström och orkestern i Berns' Salong. Vallentin: Festouverture; Söderman: Der schwarze Ritter, instrumenterad af Carstensen; Mansqvartetter; Bruch: scener ur »Frithiofs saga» af Tegnér.

Vetenskapsakademien.

30. Franz Nerudas soaré.

Stora teatern har sedan vår sista anmälan af förut under året icke gifna saker haft att bjuda på »Muntra fruarna i Windsor» af Nicolai, och Meyerbeers »Afrikanskan», som senast gafs här såsom galaspektakel vid den portugisiske konungens besök sistlidna sommar. Vid sidan af Wagners »Mästersångarne» var det intressant nog att den af honom så strängt upptuktade Meyerbeers effektfulla opera och Nicolais

komiska opera, hvilken såsom sådan uppfyller sin bestämmelse i högre grad än den nämda Wagneroperan. »Muntra fruarna» måste också erkännas som ett mästerverk af spirituel och graciös musik och handlingen, efter Shakespeares pjes, ganska roande. Utförandet var också på alla händer godt. Hr Janzon har i Falstaff ett af sina tacksammaste partier och fru Edling och fröken Almati, innehafvarinnorna af titelrolerna, gjorde sin sak förträffligt, i all synnerhet fru Edling, hvilken såsom fru Ström hade det mest maktpåliggande partiet och briljerade med en utsökt koloratur, hvarjemte hennes sympatiska, klockrena och jemnstarka röst och den behagfulla skalkaktigheten i spelet nu som förr gjorde hennes återgifvande af detta parti till en stor njutning. Herr Forstén återgaf den svartsjuke hr Ström på ett lyckadt sätt och likaså de förälskade unga tu, representerade af fröken Karlsohn och hr Max Strandberg, som dock visade sig som en väl kall och stel älskare. I Spinkers och Cajus' roler voro hrr Dahlgren och Ohlsson roliga som alltid, och den praktfulla och roande balletten i sista akten med sin luftiga musik framkallade som vanligt stort bifall.

I »Afrikanskan» utfördes ett par af hufvudrolerna, nämligen Selikas och Neluskos, för första gången af fröken Almati och hr Söderman, hvarjämte hr Lundqvist som förr sjungit Neluskos parti nu öfvertagit brahmaprestens. Fröken Almati utförde den något onaturligt tecknade hufvudrolen med den omsorg och dramatiska verve, som alltid karakteriserar hennes spel och återgaf sångpartiet i det hela tillfredsställande. Herr Södermans Nelusko var till apparitionen bättre än sin föregångare, ehuru hans röst, om än stark, dock saknar den välljudande klang som utmärker hr Lundqvists stämma, hvilken i brahmaprestens rol nu hade mindre lätt att göra sig gällande, då partiet icke ligger rätt väl för honom här. Den praktfulla operan med sitt vaggande och sjunkande skepp, sina lysande dekorationer och sin glänsande ballet står fortfarande i publikens gunst, om än den i många delar melodiskt vackra musiken i sin helhet dock förråder det Meyerbeerska effektsökeriet på bekostnad af ett sannt dramatiskt uttryck. Bäst är operans fjerde akt i musikaliskt hänseende. Den sista akten upptog nu endast Selikas dödsscen. I »Wilhelm Tell» har fröken Klemming med framgång debuterat såsom Matilda. Då vi ej hade tillfälle att bevista denna debut få vi yttra oss om den samma efter hennes nästa uppträdande, som lär ske i denna vecka.

Om Nya Teaterns nyhet »Landsvägsriddarne» få vi yttra oss i ett följande nummer.

På Södra teatern, som d. 2 Maj gör sista representationen före hösten, har en fru Stefanie Hedén, elev af fru Jeannette Jacobson, genom sin sång och sin behagliga apparition gjort en lycklig debut som Denise i »Lilla Helgonet».

Bland konserterna under senaste veckorna har Orfei Drängars matiné i Bern's salong d. 24:de dennes ådragit sig allmännaste uppmärksamheten. Salongen var naturligtvis öfverfull, såsom alltid då Upsalasången låter höra sig. Programmet var också lockande. Konserten inleddes med D:r Valentins Festouverture, här förut ett par gånger spelad under dir. Meissners ledning, nu under komponistens egen. Följde så »Der schwarze Ritter» Södermans ballad, för orkester instrumenterad af I. P. Carstensen. Instrumenteringen är tydligen verkstäld af en van och skicklig hand, ehuru på ett och annat ställe litet oklar och väl bullrande. Sångföredraget i balladen tycktes oss lida af en viss tyngd. Några körsånger, hvilka utgjorde konsertens mellanafdelning väckte naturligtvis stort bifall och föredrogos med vanlig »schwung». Till slut fick man höra Max Bruchs »Scener ur Frithiofs Saga» af Tegnér komp. för manskör, soli och orkester, ett verk som förut här varit gifvet. Fru Julie Montgomery och hr Lejdström innehade Frithiofs och Ingeborgs solopartier och utförde dessa på ett erkännansvärdt sätt. Det hela gick under dir. Hedenblads ledning med god precision och af det talangfullt komponerade och väl instrumenterade stycket, som dock eger föga af någon nordisk lokalfärg, anslog mest Balderspresternas samt Frithofs kamraters kör, soloqvartetten, »Frithiofs afsked», delar af »Ingeborgs klagan», samt »vikingabalken» och slutkören. Äfven Frithiof har sångbara satser i sitt parti, som dock är nog vekt hållet för den nordiske hjelten. En tenorröst med vacker klang och något späd timbre skötte körens tenorpartier och torde väl utbildad komma att framdeles ådraga sig än mera bifall.

På Nya teatern samt vid en andra och sista konserten å Vasateatern har man fått höra den mycket framstående ungerske violinisten Tivadar Nachez, bekant sedan sitt uppträdande här i Maj 1883. Herr N. excellerar visserligen ej genom så stor ton eller passioneradt föredrag, men har en ganska högt uppdrifven teknik och smakfullt föredrag. Hans egen karakteristiska zigenarmusik utfördes af honom med stor bravur, likasom Paganinis variationer på G-strängen; i andra satsen af Mendelssohns konsert och några andra nummer visade han sig äfven kunna fängsla åhörarne med ett rent, sångbart och varmt föredrag. Hr Nachez eger också ett ypperligt instrument och förtjenar särskild uppmärksamhet för sitt vackra spel på G-strängen.

Franz Neruda, den utmärkte violoncellisten från Köpenhamn, som ej på ett tjugutal år, om vi rätt minnas, låtit höra sig här, gaf d. 30 April en konsert i Vetenskapsakademiens hörsal, märkvärdigt nog inför en föga talrik publik. Herr Nerudas violoncellspel hör till det mest gedigna; med en kraftig och ädel ton i sitt instrument förenar han en ofelbar teknik och lider ej alls af det koketteri med instrumentet, som ej är ovanligt hos violoncellisterna. De saker han föredrog voro också alla af värde och särskildt visade sig herr Neruda som komponist i fördelaktig dager, synnerligast genom konsertens slutnummer, »Rhapsodie-hongroise». Konsertgifvaren biträddes af fru Östberg, som på ett briljant sätt utförde Recitativ och aria ur »Lucie» och äfven med några mindre sånger väckte stort bifall, samt af en framstående elev vid Musikaliska akademien, en fröken Sidner, som förtjenstfullt skötte ackompagnementet under hela aftonen.

Musikpressen.

På Abr. Lundqvists förlag har utkommit följande musikalier:

För piano-solo:

Harmston, Edward, *Murmures des Feuilles* (Waldesrauschen) Morceau de genre. Pris 1 kr. 25 öre.

» *Perles de rosée,* Impromptu à la valse. 1 kr. 25 öre.

***I det blå.* Salongsvals för piano. Pris 1 krona.**

Wallenberg, Aug., Svensk tullpolka (op. 9), Protektionister och Frihandlare enkannerligen tillegnad. Pris 50 öre.

***Mästersångarne i Nürnberg* af Rich. Wagner, valda melodier för piano. Pris 1 krona.**

(Af misstag kom detta musikhäfte att i förra numret anmälas under rubriken: För 4 händer).

Sånger:

Saloman, Siegfrid, à Madame la Baronne Pauline Wallhoffen née Lucca: 1) »*Rapelle-toi*» (O kom ihåg) d'Alfred de Musset. 2a) *L'adieu* (Afsked) d'après Byron, 2b) »*L'insouciante*» (Sorglöshet) d'Alfred de Musset, pour chant avec piano. Op 33. Pris 2 kr.

De ofvannämda pianosakerna af Harmston och Salongsvalsen höra till den enklare lätta salongsmusiken och äro skrifna i komponistens vanliga stil. I Tullpolskan känner man igen den bekanta melodien »Trindskallar ä' vi allihopa».

Salomans sånger antyda såväl genom namnet på komponisten som på den konstnärinna, åt hvilka de äro tillegnade, att desamma äro förtjenta af större uppmärksamhet. Båda sångerna, af hvilka den sista består af två delar, äro anlagda i större stil med dramatisk prägel, särdeles den sistnämda. Melodierna äro anslående och uttrycksfulla samt stödjas af enkelt men väl utarbetadt och harmoniskt välklingande ackompagnement. Då dessa sånger tillika ligga väl för vanliga röster (den första mellan ettstr. c och tvåstr. diss; den andra mellan ettstr. h och tvåstr. fiss), äro de icke svåra att utföra och således äfven i detta afseende tacksamma. Skrifna i fransk stil taga de sig bäst ut på detta språk men äfven svenska texten är god, öfversatt af den kända signaturen A. L.

Från in- och utlandet.

Stora teatern gifver under första dagarne af Maj månad »Muntra fruarna i Windsor», »Faust», hvari fröken Löwenadler gör sin debut såsom »Siebel» och »Wilhelm Tell» med fröken Klemming i Mathildas rol. Om torsdag är första Lucca-föreställningen, då den berömda sångerskan gör sitt inträde på vår första scen såsom Carmen. En repris af »Kärleksdrycken» förberedes med hr Max Strandberg i Nemorinos parti.

Enligt en i våra dagliga tidningar synlig uppgift skulle våra kgl. teatrar specielt operan vara stadda i upplösningstillstånd derigenom att, som det säges, hr Ödmann och fröken Ek samt hr Forstén och fröken Almati tänkt lemna scenen. Kommer kgl. operan att stänga sina portar af brist på det understöd, som borde kunna förväntas af representanter för ett civiliseradt land och dess hufvudstad, så är det naturligt att dess artister söka verksamhet och utkomst på annat håll, då vår lyriska konst blir vräkt ur sin »till fäderneslandets sånggudinnor» helgade bostad, men om, såsom man ännu vill hoppas, behöfligt understöd för lyriska scenen beviljas, anse vi föga troligt att åtminstone de först nämda artisterna, som så länge varit fästade vid vår operascen, och vid den samma kunna påräkna en tryggad verksamhet, skola utbyta densamma mot engagement på annat håll. För öfrigt torde väl ingen scen vara så beroende af en eller ett par af sina konstnärer att dess existens med deras frånträdande äfventyras. En sådan favoritdyrkan får man väl knappast påbörda vår musikaliska publik.

—+—

Nya Teatern som länge kämpat med ekonomiska svårigheter har varit utsatt för en kris som hotat dess bestånd, och som haft till följd att kapellmästaren hr Hj. Meissner och ett par af dess dramatiska förmågor lemnat densamma. Emellertid har den qvar sina bästa operettkrafter, frkn. Jonson och Sjöberg samt hrr Castegren och Stenfelt, samt har erhållit dir. Fexer till kapellmästare och dir. Aug. Warberg som gäst. Detta i förening med de nu så billiga priserna samt förlusten af konkurrenten vid Vasagatan — den lilla teatern i Lundbergska huset som i dessa dagar lär stänga sina portar — tör väl hålla teatern uppe till säsongens slut. Med nästa spelår äro fröken Sjöberg och hr. Castegren engagerade vid Svenska teatern i Helsingfors.

Nya teatern har med maj månads ingång en ny operett på sin repertoar, »Landsvägsriddarne» (Der Vagabund) som i Tyskland rönt stor framgång. Denna komiska 3-akts-operett är komponerad af Carl Zeller och texten är skrifven af M. West och L. Held efter en idé af Souvestre. De förnämsta rolerna och deras innehafvare äro: Ivan, polismästare i Tiflis hr Gardt, general Gregorowitz hr Aug. Warberg, Alexis hr Stenfelt, Ossip hr Castegren, Dadian hr Sjöberg, Maritza frk. Jonson, Dyrsa frk. Sjöberg, grefvinnan Prascovia Zebuloff fru Bergström.

—+—

Vasa teatarns sujetter hafva sedan hr Berndt frånträdt direktörskapet och skådespelartruppen blifvit upplöst, fått af teaterns egare lokalen åt sig upplåten till några föreställningar och har så ryckt fram med ingenting mindre än Rossinis »Barberaren i Sevilla». Fru Högfelt-Åberg som Rosina och hr Bentzon-Gyllich som Figaro lyckades ganska bra i dessa partier, af dem förut gifna å Kristiania Tivoliteater. Hr Nordlunds vackra röst gjorde sig fördelaktigt gällande i Almavivas parti och hr Hansens likaså i Bazils, ehuru rutin och uppdrifven konst för ett fullkomligt utförande af partierna saknades.

—+—

Musikföreningen gifver sin 14:de konsert d. 3 Maj med biträde af fru Edling, frökn. Karlsohn och Almati, hrr Lundqvist, Strandberg och Lundvik samt hofkapellet under anförande af hofkapellmäst. Nordqvist. Vid konserten uppföres Schumanns ouverture till »Genoveva» och hans stora sångverk »Paradiset och Perin» för soli och blandad kör.

—+—

Filharmoniska Sällskapets konsert, vid hvilken Brahms storslagna Requiem kommer att utföras i sin helhet med biträde af hofkapellet, eger rum den 10 Maj. Solopartierna i detta utföras nu af fröken Riego och herr Lejdström. Å denna konsert lär man få återhöra fröken Bergenson, som i dagarne återkommit från Paris, och å konserten kommer att sjunga en här förut ej hörd aria ur »Profeten».

Konserten inledes med Beethovens körfantasi, op. 80, för piano (hr Rich. Andersson), soli, kör och orkester.

—+—

Den Andersenska konserten, hvarom vi förut talat, kommer icke att gifvas förr än till hösten, emedan hofkapellet, som skulle medverka vid utförandet af herr Andersens nya symfoni, under närmaste tiden icke har tillfälle dertill.

—+—

Fröken Clara Skytt, den danska altsångerskan, som väckt sådan uppmärksamhet å ett par konserter härstädes för sin väldiga stämma, säges komma att debutera å Kgl. operan som Fidès i »Profeten».

—+—

En andelig matiné gifves i franska kyrkan vid Humlegårdsgatan d. 8 Maj af den finska sångerskan fröken Mechelin, bosatt härstädes som sånglärarinna. Hon biträdes vid denna soaré af en framstående elev, fröken Anna Paaske samt af hrr Lindström och Kihlman.

—+—

Fröken Sigrid Arnoldson, vår unga högt begåfvade sångerska, har på senaste tiden gasterat i Moskva, der hon uppträdt som Rosina i »Barberaren», Adalgisa i »Norma», Zerlina i »Don Juan», Dinorah och Lakmé i Delibes operor af samma namn. I denna sista roll hade hon den svåra uppgiften att efterträda Van Zandt, men icke dess mindre firade hon just här sin största triumf och hyllades med dyrbara presenter samt en mängd blombuketter. Den 13 dennes afreste sångerskan till Paris.

—+—

Gefle. Musiksällskapet »Konkordia» gaf här den 23 April en mycket besökt konsert, troligen den sista för säsongen. Programmet upptog mest körer och orkesterstycken, de senare utförda af det förstärkta N. T.-kapellet.

Hrr Tivadar Nachez, Hjalmar Meissner och Carl Hagman ha annonserat sig komma att gifva en stor konsert härstädes.

—+—

Pacius' nya opera »Loreley» uppfördes för första gången d. 28 April å Alexanderteatern i Helsingfors. I titelrollen (Leonore) uppträdde fru Engdahl på ett gripande, varmt och ädelt sätt. Efter sista akten skedde stormande ovationer för maëstron, som var synlig i avantscenen. »Vårt land» uppspelades, hela publiken instämde och entusiasmen, som äfven yttrade sig i hurrarop, var allmän. Operan är storslagen och intressant, med en musik som berömmes i alla tidningar på platsen. Utom fru Engdahl innehades solopartierna af följande personer: Pfalzgrefven Otto: hr Scheitweier, enkom förskrifven från Tyskland för utförandet af denna roll; grefvinnan Bertha af Stahleck: frök. Math. Lagermarck; Hubert: Leonores far, färjkarl: hr A. Ojanperä. De mindre rollerna utfördes af amatörer, och kören, bestående af musikvänner och studenter, utgjordes af nära 100 personer. Musiken har inöfvats och dirigerades af universitetsmusikläraren hr B. Faltin, som till slut lyckades öfvervinna komponistens motvillighet att offentligen uppföra operan.

—+—

»Piano-orkester-elektro-moteur» är ett instrument, uppfunnet af hr J. B. Schalkenbach, som man nu under ett par veckor kan få höra å Victoriateatern i Tivoli. Instrumentet, som illusoriskt härmar en hel orkester, utgöres af ett orgelharmonium med två större klaviaturer, en mindre för militärorkester samt försedt med elektrisk mekanik, hvars snabba verkningssätt möjliggör hittills på orgelinstrumentet oerhörda staccati och löpningar och stående i förbindelse med öfver ett dussin å olika platser i salongen uppsatta elektriska instrument, allt tillsammans åstadkommande musikaliska effekter, hvilka man icke skulle kunna tro vara möjligt att frambringa för en enda exekutör.

—+—

Paris. Lamoreaux's »Lohengrin»-föreställningar å Eden-teatern äro nu af regeringen tills vidare förbjudna af fruktan för tysk-fiendtliga demonstrationer, hvilka med anledning af »Pagny-affären», eller den franske spionen poliskommissarien Schnäbeles häktande af tyskarne, mer än förut kunnat befaras. Lamoreaux, som redan lär ha uppoffrat mer än 200,000 frcs för operans uppförande, lär ha fordrat ersättning af staten med anledning af nämda förbud. Äfven från pressens

sida har han varit föremål för mycket hätska angrepp, så att han till och med funnit sig föranlåten att väcka process mot redaktionen för »La Revanche» och yrka på 25,000 frcs i ersättning. »La France», Le Mot d'ordre» och musiktidningen »Le Menestrel» hafva också yttrat sig strängt mot orkesterchefen vid Edenteatern, hvarjemte han bland Paris' förnämsta musiker äfven har flere motståndare. Hvad den ekonomiska sidan af saken angår, är emellertid hr Lamoreaux i den lyckliga ställningen att vara en förmögen man. Kommer operan till uppförande, lär emellertid herr Behrens såsom tysk ej komma att uppträda åtminstone vid första representationerna; han qvarstår emellertid vid sitt engagement och kommer att på Eden-teatern medverka vid ett par konserter, då han bland annat ämnar föredraga några svenska sånger, som kanske kunna höja hans aktier hos de parisiske tyskhatarne. Den franska texten har undergått flere omarbetningar till undanrödjande af allt som kunde såra fransmännen, och »Henrik Fogelfängaren, konung af Tyskland», som annars står först på affischen, har å det franska operaprogrammet fått en af de sista platserna under den enkla benämningen »Henri l'oiseleur».

— Charles Lecocq har nyligen fullbordat en féeri-opera i 4 akter och 12 tablåer, »Ali Baba och de 40 röfvarena», med text af Busnach och Vanloo. Stycket, som först skall uppföras på Alhambra-teatern i Brüssel, kommer att uppsättas med stor lyx och med en orkester af 60 man, med 80 personer i kören, 50 dansöser, 100 statister, en karavan af 40 hästar och dromedarer. Musiken säges vara särdeles vacker; isynnerhet berömmes »de 40 röfvarenas kör», som tros vinna samma popularitet som sammansvärjningskören i »Madame Angots dotter».

— Bouffes-teaterns nyhet »La gamine de Paris», med musik af Gaston Serpette till text af Leterrier och Vanloo, har tack vare sin roande text och behagliga musik gjort ganska stor lycka.

— Till firande af fru Marchesis födelsedag d. 14 Mars gafs i hennes salong en matiné, hvarvid hennes förnämsta lärjungar, frökn. Horwitz, Voss, Stoddard, Hibbard, Eames, Kriebel och Melba läto höra sig äfvensom pianisten herr Lewita och violoncellisten Bürger. Dessa båda sistnämda i Paris mycket omtyckta konstnärer sägas snart skola göra en större skandinavisk konsertturné.

Rom. Wagners »Flygande Holländaren» gafs här å Apolloteatern d. 5 April för första gången och rönte ett nästan entusiastiskt emottagande.

Leipzig. Offenbachs sista verk, »Hoffmanns sagor», uppfördes här för första gången d. 15 April på Neues Stadtteater och vann för sin musik ganska mycket bifall trots texten, som föreföll temligen enfaldig, hvarför operan anses ej kunna hålla sig länge uppe på scenen.

Düsseldorf. Programmet till den 64:de nederrheinska musikfesten, som i år eger rum här vid pingsttiden, är nu bestämdt. Dirigenter blifva Hans Richter från Wien och Julius Tausch i Düsseldorf. Som solister uppträda: Rosa Sucher, konsertsångerskan Hermine Spiess, herrar d'Albert, Gudehus och Plank. Första dagen gifves Händels oratorium »Jonas», andra dagen förspelet till »Mästersångarne» af Wagner, kantat af J. S. Bach: »Lobet Gott in seinen Reichen», Brahms »Akademisk ouverture», en kantat af Weber, »In seiner Ordnung schafft der Herr», och Beethovens »Eroica-symfoni»; tredje dagens konsert börjar med en ouverture af Berlioz, hvarefter följer soloföredrag af de biträdande artisterna.

Odessa. Ett nytt operahus kommer att invigas här i höst, troligen under m:r Maplesons ledning. Detta kommer troligen att blifva ett af de präktigaste i Europa och kostar också den nätta summan af $3^1/_2$ million.

Farinelli, Otto Zumpes operett, som rönt så stor framgång i Hamburg, har nu äfven i München och på tyska teatern i Petersburg gått öfver scenen under lifligt bifall.

Dödsfall.

Michaelis, Gustav, sedan år 1877 kapellmästare vid Wallnerteatern i Berlin, † derst. d. 23 April. M. har komponerat musik till en mängd lustspel såsom »Hin ondes nièces», »Hvetebröd och Rågbröd» (»Ehrliche Arbeit»), »Mannen i månan» m. fl. Hans sista musikaliska arbete var »En rangerad karl» (»Ein gemachter mann»).

Svensk Musiktidning 1887,

7:e årg., utgifves såsom förut med **porträtter, notillustrationer** och bilaga: **Musikalbum** af **piano-** och **sångstycken** (omkr. 16 sid.), biografier, populära uppsatser, notiser och anekdoter, följetong etc. Pris **endast 5 kr.** pr år, 3 kr. pr halfår, lösnummer 25 öre, bilaga 50 öre. Annonspris **endast 10 öre** petitrad. Prenumeration sker å tidningens **Expedition, Klara V. Kyrkogata 21** (derifrån den hemsändes), i musik- och bokhandeln samt å tidningskontoren; **för landsorten direkt hos Expeditionen,** annars **helst å posten** eller i bokhandeln. Tidningen utkommer med 20 n:r 2 gånger i månaden (utom Juli, Aug.).

SVENSK MUSIKTIDNINGS årgångar 1884, 1885 och 1886 säljas till **nedsatt pris** af **4 kronor** pr årgång, **7 kronor** för två årgångar, **10 kronor** för alla tre, då **kontant liqvid** med beställning efter noggrann adress sändes **direkt till Svensk Musiktidnings Expedition, Stockholm.**

Årg. 1884 innehåller porträtter af *Agathe Backer-Gröndahl, Fröberg, Hallén, Hallström, Hebbe, Holmboe-Schenström, Höijer, Kraus, Otto, Pacius, Rubinstein, Saloman, Sjögren, Tua* samt *Musikbilaga: 7 Melodiska Tonstycken* af C. W. Rendahl.

Årg. 1885: porträtter af *J. S. Bach, Björksten, Cherubini, d'Albert, frk. Ek, Hartmann, Hiller, Händel, Norman, Pachmann, Willman, Eug. Ysaye. Musikbilaga: »Skuggor och dagrar»,* 5 pianostycken af Rich. Andersson.

Årg. 1886: porträtter af *Kon. Oscar II, Conr. Nordquist, Czapek, Chopin, Vendela Andersson, I. P. Cronhamn, Liszt, Ölander, Pauline Lucca, Mierzwinski, Beethoven* jemte *Schwarzspanierhaus* (hans sista bostad); musik: *Svensk Läkaremarsch* af J. A. Huss, *Begrafningshymn* af Is. Dannström (båda flerstäm.).

Musikbilaga: *Albumblad,* 5 melod. pianostycken af Adr. Dahl.

J. LUDV. OHLSON
f. d. I. Dannström & C:o
STOCKHOLM
16 Regeringsgatan 16.

Flyglar, Pianinos och **Orgelharmonier** af de bästa Tyska & Amerikanska fabriker i **största** lager till **billigaste** priser under fullkomligt ansvar för Instrumentens bestånd.

Obs.! **Hufvuddepot** för **Blüthners** verldsberömda Flyglar, samt **Rönischs & Steinweg Nachfolgers** utmärkta Pianinos.

Sv. Musiktidning 1886 N:o 15
med
Pauline Luccas
Porträtt och biografi
säljes till nedsatt pris af endast
10 öre.

INNEHÅLL: Hector Berlioz och hans Faustmusik. — Några ord om musiken i allmänhet. — Följetong: En uppgående stjerna. — Bref från Norrköping. — Från Scenen och Konsertsalen. — Musikpressen. — Från in- och utlandet. — Dödsfall — Annonser.

STOCKHOLM, TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET, 1887.